

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ**STRATEGIC PLANNING OF FOREIGN ECONOMIC POLICY IN CONDITIONS OF DIGITALIZATION: THE EXPERIENCE OF FINLAND AND PROSPECTS FOR UKRAINE**

Гудіма Т.С., д.ю.н., старший дослідник,
заступник завідувача відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
*Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*

Малолітнева В.К., д.ю.н.,
учений секретар
*Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*

Камишанський В.І., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (081 Право)
*Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*

Статтю присвячено проблемам правового забезпечення реалізації зовнішньоекономічної політики у контексті цифрової трансформації. Зазначено, що не зважаючи на те, що в Україні ведеться активна робота з розробки та прийняття нормативно-правових актів у сфері цифровізації економіки, дані процеси відбуваються фрагментарно та точково. При цьому відсутнє стратегічне бачення цифрової трансформації саме зовнішньоекономічної політики. У цьому контексті досліджено зарубіжний досвід Республіки Фінляндія як країни з успішними цифровими реформами в сфері економічних, зокрема зовнішньоекономічних відносин, за відповідними показниками. Детально розглянуто комплексний підхід країни до підготовки стратегії цифрової трансформації економічної політики, у тому числі зовнішньоекономічної. Коротко окреслено підходи різних країн (Естонської Республіки, Швейцарської Конфедерації, Королівства Данія, Королівства Нідерланди, Королівства Швеція) у відповідному напрямку. На основі проведеного аналізу зарубіжного досвіду запропоновано розробити та прийняти стратегію цифрового розвитку України. Акцентовано увагу, що такий загальний довгостроковий документ-орієнтир буде слугувати основою для формування положень щодо цифрової трансформації у всіх документах стратегічного характеру, у тому числі стратегії зовнішньоекономічної політики України, де цифровізація виступатиме одним із напрямів розвитку такої політики. Зазначається, що цей документ дозволить сформувати бачення цифрової трансформації, а також забезпечити координацію та реалізацію всіх державних проектів у сфері цифровізації відповідно до цілей та завдань такої стратегії. Доведено доцільність запровадження комплексного підходу до розробки стратегії цифрового розвитку, що потребує залучення всіх міністерств в межах своїх повноважень. Отримані у статті висновки можуть слугувати підґрунтям для подальших досліджень, у центрі яких перебувають проблеми розвитку та вдосконалення правового регулювання щодо цифрової трансформації зовнішньоекономічної політики, зокрема, її напрямів.

Ключові слова: економічна політика, зовнішньоекономічна політика, цифровізація, стратегія цифрового розвитку.

The present article is dedicated to the problems of legal framework for the implementation of foreign economic policy in the context of digital transformation. It is noted that, despite the fact that Ukraine is actively working on the elaboration and adoption of legal acts in the field of digitalization of the economy, these processes take place in a fragmented manner. It is emphasized that, at the same time, there is no strategic vision of the digital transformation of foreign economic policy in particular. In this context, the foreign experience of the Republic of Finland as a country with successful digital reforms in the field of economic, in particular, foreign economic relations according to the relevant indicators, was studied. The comprehensive approach of the country to the elaboration of the strategy of digital transformation of economic policy, including foreign economic policy, is considered in detail. The article briefly outlines the approaches of different countries (the Republic of Estonia, the Swiss Confederation, the Kingdom of Denmark, the Kingdom of the Netherlands, the Kingdom of Sweden) to the formation of a strategic vision of the digital transformation of economic policy, including foreign economic policy. Based on the analysis of foreign experience, it is proposed to develop and adopt a strategy for the digital development of Ukraine. It was emphasized that such a general long-term document will serve as the basis for the formation of provisions on digital transformation in all documents of a strategic nature, including the foreign economic policy strategy of Ukraine, where digitalization will be envisaged as one of the directions for the development of such policy. It is noted that this document will allow for the formation of a vision of digital transformation, as well as ensure the coordination and implementation of all state projects in the field of digitalization in accordance with the goals and objectives of such a strategy. The expediency of introducing a comprehensive approach to the elaboration of a digital development strategy, which requires the involvement of all ministries within their mandates, has been proven. It is noted that the conclusions obtained in this article can serve as a basis for further research, in the center of which are the problems of developing and improving legal regulation regarding the digital transformation of foreign economic policy, in particular, its directions.

Key words: economic policy, foreign economic policy, digitalization, strategy for the digital development.

Вступ. Глобалізація та технологічний прогрес зумовили поступову цифровізацію торговельних відносин (як на національному, так і на міжнародному рівні) і поставили на порядок денний необхідність закономірної модернізації міжнародних документів, національного законодавства, а також трансформації, на цій підставі, зовнішньоекономічних політик країн світу. Так, наприклад, «з метою досягнення синергії між країнами Європейського союзу (далі – ЄС) у царині новітніх технологій, транскордонної торгівлі та надання послуг в межах Єдиного цифрового ринку ЄС», на рівні ЄС було прийнято рамкові та стратегічні документи, серед яких: Стратегія Єдиного цифрового ринку ЄС, Підключення до Європейського Гігабіт-

ного суспільства, а також нещодавно розроблені стратегія Цифрова Європа 2025 та Програма розвитку загальноєвропейських стандартів у сфері телекомунікацій та цифрових технологій тощо. Таким чином, європейські країни вдалися до розробки та прийняття власних нормативно-правових актів в цьому напрямі.

Україна не залишилася осторонь відповідних процесів, але вони відбуваються точково, фрагментарно та хаотично. Як наслідок, суб'єкти такої діяльності, повинні долати труднощі, починаючи з логістики та завершуючи безпекою транскордонних платежів. Правова невизначеність відповідних процесів на національному рівні може призвести до стримування інвестицій та інновацій,

а також непорозуміння стосовно того, хто і за що відповідає в цифровому просторі тощо. Водночас на міжнародному рівні вже існують підходи до вирішення зазначених вище проблем, зокрема стратегічне планування, що буде продемонстровано в даній статті на прикладі Фінляндської Республіки (далі – Фінляндія). Стратегія може стати ефективним інструментом вирішення проблеми цифрової трансформації економічних відносин та дилеми неможливості вчасно реагувати на відносини, які швидко змінюються.

Аналіз наукових джерел. Слід відмітити, що наразі значна увага приділяється дослідженням, присвяченим основоположним документам ЄС та України у сфері цифрової трансформації економіки [1, с. 173-178; 2, с. 6-19; 3, с. 279-282], у тому числі прогностичним та програмним документам у цій сфері. Низка досліджень присвячена проблемам стратегічного програмування державної політики цифровізації реального сектору економіки [4, с. 33-39], стратегічним напрямом державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України, втім, переважно з боку представників саме економічної науки [5, с. 56-63]. При цьому аспекти стратегічного бачення цифрової трансформації саме зовнішньоекономічної політики залишаються поза увагою, а питання підходів до організації процесу розробки та прийняття стратегічних документів з цифровізації економічної діяльності, у тому числі зовнішньоекономічної, не виступають предметом наукових досліджень. Вказаними обставинами актуалізується потреба у проведенні поглибленого дослідження зазначеної вище проблематики на вітчизняному рівні.

Метою даної статті є дослідження зарубіжного досвіду країн з високим рівнем розвитку цифрової економіки, зокрема Фінляндської Республіки (далі – Фінляндія), щодо стратегічного планування реалізації зовнішньоекономічної політики у контексті цифрової трансформації та визначення шляхів його імплементації у вітчизняну практику. Вибір саме Фінляндії для дослідження досвіду обумовлений успішними цифровими реформами країни в сфері економічних, зокрема зовнішньоекономічних відносин. Про це свідчить високий рейтинг країни у міжнародних індексах цифровізації. У Європейському індексі цифрової економіки та суспільства (DESI) 2022 р. ця країна займає 1 місце [6]. DESI вимірюється за розвитком наступних напрямів: зв'язок, людський капітал/цифрові навички, використання громадянами Інтернету, інтеграція цифрових технологій підприємствами, цифрові державні послуги та дослідження і розробки в галузі інформаційно-комунікаційних технологій [7]. Крім того, Фінляндія є найстабільнішою країною у світі (за Індексом крихких держав Фонду миру (Fragile States Index) [8], першою серед країн ЄС з інтеграції цифрових технологій (таких як штучний інтелект та великі дані) в діяльність компаній та характеризується значним потенціалом у сфері протидії кіберзагрозам.

Результати дослідження. Стрімкі процеси цифровізації охоплюють всі напрями державної економічної політики, у тому числі зовнішньоекономічної. Своєчасне реагування на відповідні процеси під час формування зовнішньоекономічної політики безпосередньо впливає на можливість України інтегруватися у сучасну світову економіку, яка знаходиться під впливом цифрових реформ, і де, наприклад, електронна торгівля поступово набуває домінуючої ролі. Зважаючи на це, на вітчизняному рівні вже ведеться активна робота з правового забезпечення відносин у сфері цифрової трансформації економіки. Так, Україна чітко заявила про свій намір інтегруватися до Єдиного цифрового ринку ЄС і визначила його одним із ключових пріоритетів і завдань, у тому числі і шляхом імплементації Угоди про асоціацію включно з Додатком XVII-3, який містить положення щодо узгодження в сфері електронної комерції, захисту персональних

даних тощо. У 2018 році було затверджено «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки» та план заходів щодо її реалізації. Національна економічна стратегія на період до 2030 року серед ключових напрямів розвитку визначає саме цифрову економіку. Не зважаючи на це, в Україні відсутнє стратегічне бачення цифровізації зовнішньоекономічної політики. Зазначені вище документи стратегічного характеру охоплюють лише деякі її аспекти. Крім того, певні питання цифровізації зовнішньоекономічних відносин визначені Стратегією зовнішньополітичної діяльності (Указ Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021), що підтверджує фрагментарний характер та підхід до формування інституціональної моделі та стратегічного бачення зовнішньоекономічної політики в умовах цифрової трансформації. Зазначене обумовлює необхідність розробки порядку формування відповідного бачення. У цьому контексті вважається доцільним звернутись до зарубіжного досвіду.

Деякі зарубіжні країни розробили окремі стратегії саме зовнішньоекономічної політики (Швейцарська конфедерація) [9], де цифровізація виступає одним із напрямів розвитку зовнішньоекономічних відносин. Інші країни розробили стратегії саме для зовнішньоторговельної (експортної) діяльності (Королівство Швеція) [10]. В них також акцентується увага на важливості процесів цифровізації. Низка країн приділяють увагу зовнішньоекономічній політиці саме у контексті зовнішньої політики, де зазначається про цифрову трансформацію (Королівство Данія [11], Естонська Республіка [12]). Певні аспекти зовнішньоекономічної політики висвітлено в комплексних стратегіях цифрової зовнішньої політики (Французька Республіка [13], Королівство Данія [14]). Слід також вказати про окремі стратегії саме цифровізації, але зовнішньоторговельної діяльності (Королівство Нідерланди [15]). Однак слід наголосити, що більшість з вказаних країн мають загальну стратегію та бачення цифрової трансформації економічної політики, у тому числі зовнішньоекономічної. Такі документи формують національну візію та цілі для цифрової трансформації економіки і слугують орієнтиром у формуванні та реалізації всіх інших напрямів державної економічної політики. Наприклад, у Естонській Республіці прийнято Цифровий порядок денний 2030 [16], який передбачає візію та план дій щодо розвитку естонської економіки, держави та суспільства за допомогою цифрових технологій. У Королівстві Нідерланди діє Стратегія цифровізації 2021 [17]. У Королівстві Данія також прийнято Стратегію цифрового зростання [18].

При цьому найбільшу увагу привертає комплексний підхід до підготовки стратегії цифрової трансформації економічної політики, у тому числі зовнішньоекономічної, Фінляндії. Слід вказати, що цифрова трансформація зовнішньоекономічної політики у цій країні відбувається на базі ініціатив та стратегічних документів ЄС. Одним з основних стратегічних документів Європейської комісії, яким на сьогодні визначено бачення та шляхи цифрової трансформації економічної, в тому числі зовнішньоекономічної, політики Європи до 2030 року, є «Цифровий компас 2030» [19] від 09 березня 2021 року. Стратегія містить 4 пріоритетних напрями розвитку: навички та вміння (до 2030 року принаймні 80% всіх дорослих мають володіти базовими цифровими навичками; в ЄС повинно бути фахівці в галузі ІКТ: 20 мільйонів + гендерна конвергенція); безпечна та стала цифрова інфраструктура (до 2030 року гігабітний зв'язок для всіх домогосподарств ЄС; 5G для всіх населених пунктів; 20% світового виробництва передових та стійких напівпровідників; 10 000 кліматично нейтральних високозахисених крайових вузлів; мати перший комп'ютер із квантовим прискоренням); цифрова трансформація бізнесу (75% компаній ЄС повинні користуватися послугами хмарних обчислень, вели-

кими даними та штучним інтелектом; більше 90% малих і середніх підприємств повинні досягти принаймні базового рівня цифрової інтенсивності); цифровізація державних послуг (основні публічні послуги – 100% онлайн; 100% доступ громадян до медичних карток; 80% громадян повинні використовувати електронне посвідчення особи (eID)).

Згодом, у вересні 2021 року Європейською комісією було представлено конкретний план по досягненню цифрової трансформації суспільства та економіки до 2030 року – «Шлях до цифрового десятиліття» [20]. Документ спрямований на встановлення конкретного механізму співробітництва країн-учасників ЄС та моніторингу їх прогресу у відповідному напрямі. Зокрема, щорічний індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) покликаний вимірювати прогрес держав-членів ЄС у напрямку цифрової економіки та суспільства на основі даних Євростату і спеціалізованих досліджень та методів збору даних. Саме тому індикатори DESI тепер структуровані навколо чотирьох сторін світу «Цифрового компасу 2030 року».

Лідуючі позиції у рейтингу DESI у 2022 році займає Фінляндія. Для підтримання таких позицій країна постійно займається розробкою стратегічних документів у напрямі цифрової трансформації економічної, в тому числі зовнішньоекономічної, політик та приведення їх (документів) у відповідність до вимог Європейського союзу. Зокрема, наприкінці 2021 року Фінляндія ініціювала розробку та обговорення «Цифрового компасу» [21], який є базовим документом, як для економічної політики країни на національному рівні загалом, так і для зовнішньоекономічної політики Фінляндії зокрема. «Цифровий компас» значною мірою зосереджено на формулюванні загального національного бачення та цілей для досягнення суттєвої цифрової трансформації в економіці даних до 2030 року. Як зазначають у самій Фінляндії, не зважаючи на те, що країна займає високе місце у рейтингу цифрового розвитку, вона відстає у певних сферах, наприклад, таких як електронна торгівля. Наразі у країні реалізується декілька масштабних проєктів у сферах цифровізації, тому загальне бачення та координація необхідні для переваги таких проєктів [22].

Цифровий компас Фінляндії базується на цифровому компасі ЄС, представленому в 2021 році, і відповідній програмній пропозиції, яка визначає вимоги до національних дорожніх карт. Компас передбачає заходи, необхідні для досягнення цілей, а також індикатори прогресу, які регулярно оновлюються. Рішення щодо затвердження відповідного стратегічного документу очікується восени 2022 року. Проєкт цифрового компасу Фінляндії, окрім напрямів визначених європейським «Цифровим компасом 2030», містить національні напрями та індикатори, які є необхідними для прискорення розвитку цифровізації країни [21]. Особлива увага в документі приділяється сталому (зеленому) переходу до цифрових технологій, справедливому та відповідальному використанню даних, а також охопленню цифровими технологіями всіх сфер економіки. Ці питання є наскрізними у всіх напрямках компасу.

Мета «Цифрового компасу» – стати інструментом для управління розвитком цифровізації в різних секторах суспільства. Він підтримує визначення пріоритетів дій державної адміністрації, розподіл ресурсів і оцінку соціального впливу, а також оцінку позиції Фінляндії щодо міжнародного розвитку.

Відповідна практика є слушною для України. На необхідності розробки Державної програми цифровізації в реальному секторі економіки, як стратегії розвитку цифрової економіки, наголошувалось і в науковій літературі [4, с. 33-39]. Крім того, проєкт Плану відновлення України за напрямом «діджиталізація» також звертає увагу на проблему «відсутності ключових стратегічних документів сфери цифровізації, які повинні визначати напрями роз-

витку сфери, ключові завдання та терміни їх виконання» і серед завдань визначає стратегічне планування розвитку цифрової сфери України до 2025 року [23]. Такий документ виступатиме в якості базового стратегічного документу у сфері цифрового економічного розвитку України і забезпечуватиме взаємоузгодження між завданнями і цілями у сфері цифровізації, які містяться у інших документах. Наприклад, Національна економічна стратегія на період до 2030 р. висвітлює певні аспекти цифровізації економіки, у тому числі зовнішньоекономічної діяльності України. Деякі питання, зокрема, щодо розвитку інфраструктури електронної комерції з метою полегшення експорту товарів роздрібною торгівлею через Інтернет було висвітлено в Експортній стратегії України на 2017-2021 роки, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1017-р від 27 грудня 2017 року.

Отже, доцільним вважається розробка та прийняття загального довгострокового документу-орієнтиру, який буде слугувати основою для формування положень щодо цифрової трансформації у всіх документах стратегічного характеру, у тому числі стратегії зовнішньоекономічної політики України, де цифровізація виступатиме одним із напрямів розвитку такої політики. Це дозволить забезпечити узгодженість та відповідність положень про цифрову трансформацію у всіх інших програмних та прогнозних документах. Крім того, це сприятиме уніфікації та кращому розумінню і формуванню стратегічного бачення розвитку зовнішньоекономічної політики як на рівні держави, так і на рівні суб'єктів господарювання, які беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності. Адаже у декількох стратегічних документах аспекти цифрової трансформації зовнішньоекономічної політики можуть висвітлюватись по-різному, не враховувати всі загальні цілі та завдання цифровізації економіки. Зокрема, у Цифровому порядку денному для зовнішньої торгівлі Королівства Нідерландів чітко визначено, що вона розроблена у відповідності до загальної Стратегії цифровізації [15]. Такий документ має визначати основні напрями та національні пріоритети під час ведення переговорів з укладання угод про цифрову торгівлю, які є новим типом торговельної угоди і набувають поширення. Наприклад, нещодавно Україна та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії підтвердили намір укласти Угоду про цифрову торгівлю [24]. Також стратегія має допомагати у визначенні пріоритетів для проєктів, які відіграватимуть важливу роль у цифровому розвитку України [25].

Для забезпечення саме комплексного підходу до формування стратегічного бачення розвитку економічної політики, у тому числі зовнішньоекономічної, у контексті цифрових трансформацій важливу роль має відігравати сам процес підготовки стратегії цифровізації економічної політики України. Відповідно до проєкту Плану відновлення України за напрямом «діджиталізація» для завдання «Стратегічне планування розвитку цифрової сфери України до 2025 року», зокрема розробки Цифрового порядку денного України на 2022-2025 роки, відповідальними за виконання визначено Міністерство цифрової трансформації та центральні органи виконавчої влади. Враховуючи, що цифровізація охоплює всі напрями державної економічної політики, до процесу розробки стратегії має бути залучено всі міністерства у межах своїх сфер відповідальності. У цьому контексті є доцільним звернутись знову до досвіду Фінляндії.

Так, для розробки Цифрового компасу 2030 Фінляндії у вересні 2021 року Уряд країни створив міністерську робочу групу з питань цифровізації, економіки даних та державного управління. Завданнями відповідної групи, серед іншого, є керівництво розвитком цифровізації, інформаційної та технологічної політики та економіки даних, а також координація відповідних заходів та ситуаційної обізнаності. Група координує проєкти розвитку

і складає необхідні керівні принципи політики для ключового розвитку своєї сфери діяльності [26]. Склад групи забезпечує охоплення всіх напрямів державної економічної політики. Так, наприклад, обов'язки голови групи з питань державного управління виконує міністр місцевого самоврядування, з інших питань – протягом певного часу міністр транспорту та зв'язку, потім – міністр економіки. Водночас членами групи є міністр фінансів, міністр юстиції, міністр внутрішніх справ, міністр соціальних справ та охорони здоров'я. Секретаріат групи також включає представників різних міністерств [26].

У березні 2022 року до завдань міністерської робочої групи також додали кібербезпеку. Для підтримки роботи такої групи восени 2021 року було створено постійний цифровий офіс (координаційна група з цифровізації), який координує співпрацю всіх міністерств. Цифровий офіс також є відповідальним за створення Цифрового компаса Фінляндії, міжміністерську співпрацю та забезпечує постійний діалог із зацікавленими групами і міжнародними партнерами. Також він є єдиним центром для контактів, пов'язаних із сектором даних, цифрової та інформаційної політики [27]. Мета такої координації полягає в тому, щоб заходи з цифрової трансформації та розвитку економіки даних, вжиті Міністерством транспорту та зв'язку, Міністерством фінансів та Міністерством економіки та зайнятості, разом утворювали єдине ціле та створювали спільну загальну картину ситуації. Це допомагає визначити пріоритетність проектів і, серед іншого, збільшити вплив Фінляндії на рівні ЄС [27].

Комплексний підхід до розробки стратегії цифрової економіки слід також відмітити і у Естонській Республіці, де усі міністерства були залучені до підготовки плану розвитку в межах своїх сфер відповідальності [28]. Новий план розвитку цифрового суспільства був підготовлений під керівництвом Міністерства економіки та комунікацій [29]. У пояснювальному листі проекту рішення «Затвердження плану розвитку цифрового суспільства Естонії до 2030 року» чітко зазначено, що при підготовці було враховано узгодженість з цілями, визначених в інших стратегіях і планах розвитку, включаючи стратегічні базові документи ЄС [30].

Стратегія розвитку цифрової сфери України становитиме основу для розробки стратегії зовнішньоекономічної політики. Це у свою чергу потребуватиме визначення основних напрямів такої політики, враховуючи, що процеси цифровізації можуть виступати невід'ємною частиною всіх потенційних напрямів. Наведеним окреслено наступну тему дослідження. Загалом, в науковій літературі та міжнародній практиці [9; 12] зустрічаються підходи, за яких відповідна політика становить цілеспрямовану діяльність щодо ефективного співробітництва в системі світового господарства [31], а її складовими елементами є: зовнішньоторговельна політика [9; 12; 32, с. 51-60; 33, с. 108-113; 34, с. 49-51], валютна політика [32, с. 51-60; 33, с. 108-113], міграційна політика [32, с. 51-60; 33, с. 108-113] політика іноземного інвестування [9; 12; 32, с. 51-60; 33, с. 108-113] та кооперація з міжнародними економічними організаці-

ями у відповідних напрямках [9; 12]. Частково погоджуючись із зазначеними вище підходами, слід зауважити, що на національному рівні дискусійною виглядає позиція щодо віднесення валютної та міграційної політик в якості напрямів зовнішньоекономічної політики. Справа в тому, що реалізація валютної політики віднесена до компетенції особливого центрального органу державного управління – Національного банку України (стаття 1, абзац третій пункту 3 статті 2 Закону України «Про валюту та валютні операції»), а реалізація міграційної політики – до компетенції центрального органу виконавчої влади Державної міграційної служби України, діяльність якої спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ (пункт 1 Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360). У свою чергу, відповідальним за реалізацію зовнішньоекономічної політики є Міністерство закордонних справ України (пункт 8 частини 3 Положення про Міністерство закордонних справ України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281). Тому для цілей подальших досліджень за основу буде взято підхід, відповідно до якого зовнішньоекономічна політика охоплює собою три напрямки: зовнішньоторговельна політика, політика іноземного інвестування та кооперація з міжнародними економічними організаціями.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє дійти висновку про доцільність розробки загальної стратегії цифрового розвитку України. Такий документ дозволить сформувати бачення цифрової трансформації, а також забезпечить координацію та реалізацію усіх державних проектів у сфері цифровізації відповідно до цілей та завдань такої стратегії. Враховуючи взяті Україною міжнародні зобов'язання та прагнення стати частиною Єдиного цифрового ринку ЄС, відповідний документ має узгоджуватись із стратегічними цілями цифрового розвитку ЄС до 2030 року (але з урахуванням національних інтересів), визначати пріоритетні національні завдання та заходи для їх досягнення.

Грунтуючись на зарубіжному досвіді, зокрема Фінляндії, введено доцільність запровадження комплексного підходу до розробки стратегії цифрового розвитку, що потребує залучення всіх міністерств в межах своїх повноважень, шляхом створення постійно діючого Цифрового офісу, відповідального за міжміністерську співпрацю та забезпечення постійного діалогу із зацікавленими групами і міжнародними партнерами.

У свою чергу, розробка стратегії зовнішньоекономічної політики України має включати питання цифрової трансформації такої політики, ґрунтуватись на загальній стратегії цифрового розвитку України та відповідати її кінцевим цілям.

Наукові висновки, отримані у цій статті, можуть слугувати підґрунтям для подальших досліджень, у центрі яких перебувають проблеми розробки та удосконалення правового регулювання щодо цифрової трансформації зовнішньоекономічної політики, зокрема її напрямів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вінник О.М. Цифрова економіка: проблеми комплексного правового забезпечення. *Приватне право та підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 173–178.
2. Бочарова Ю.Г., Чернега О.Б., Кожухова Т.В. Діджиталізація та цифрова трансформації в ЄС. *Економіка та організація управління*. 2021. № 2 (42). С. 6–19. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.1>.
3. Марченко В.Б. Поняття та правове забезпечення цифрової трансформації в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 6. С. 279–282. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-6/66>.
4. Лупак Р.Л., Штець Т.Ф. Стратегічне програмування державної політики цифровізації реального сектору економіки України. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 33–39. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.1.33>.
5. Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Штець Т.Ф. Обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. С. 56–63. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10>.
6. Finland ranks first in EU digital comparison. *Finnish Government*. URL: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10623/finland-ranks-first-in-eu-digital-comparison> (дата звернення: 19.09.2022).

7. The Digital Economy and Society Index (DESI). *European Commission*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>.
8. Country Dashboard. URL: <https://fragilestatesindex.org/country-data/> (дата звернення: 19.09.2022).
9. Switzerland's foreign economic policy strategy. URL: https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/aussenwirtschaftspolitik/aws.html (дата звернення: 02.09.2022).
10. Sweden's Export Strategy. *Government Offices of Sweden*. URL: <https://www.government.se/information-material/2020/12/swedens-export-strategy/> (дата звернення: 02.09.2022).
11. Foreign and security policy strategy. *Ministry of Foreign Affairs of Denmark*. URL: <https://um.dk/en/foreign-policy/foreign-and-security-policy-strategy-2022> (дата звернення: 02.09.2022).
12. Foreign economic policy. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia*. URL: <https://www.vm.ee/en/foreign-economics-development-cooperation/foreign-economics-and-trade> (дата звернення: 05.09.2022).
13. France's International Digital Strategy. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/digital-diplomacy/france-s-international-digital-strategy/> (дата звернення: 05.09.2022).
14. Strategy for Denmark's Tech Diplomacy. *Ministry of Foreign Affairs of Denmark*. URL: <https://techamb.um.dk> (дата звернення: 05.09.2022).
15. Digital Agenda for Foreign Trade and Development Cooperation. *Government of the Netherlands*. URL: <https://www.government.nl/documents/policy-notes/2019/07/31/digital-agenda-for-foreign-trade-and-development-cooperation-bhos> (дата звернення: 05.09.2022).
16. Estonia's Digital Agenda 2030. *Ministry of Economic Affairs and Communication of the Republic of Estonia*. URL: <https://www.mkm.ee/media/6970/download> (дата звернення: 06.09.2022).
17. The Dutch Digitalisation Strategy 2021. <https://www.nederlanddigitaal.nl/documenten/publicaties/2021/06/22/the-dutch-digitalisation-strategy-2021-eng> (дата звернення: 08.09.2022).
18. The Danish Government presents 'Digital Growth Strategy'. *Ministry of Foreign Affairs of Denmark*. URL: <https://investindk.com/insights/the-danish-government-presents-digital-growth-strategy> (дата звернення: 08.09.2022).
19. Europe's Digital Decade: digital targets for 2030. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en (дата звернення: 12.09.2022).
20. State of the Union: Commission proposes a Path to the Digital Decade to deliver the EU's digital transformation by 2030. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4630 (дата звернення: 12.09.2022).
21. Draft of Finland's digital compass sent out for comments. URL: <https://www.lvm.fi/-/draft-of-finland-s-digital-compass-sent-out-for-comments-1706405> (дата звернення: 02.09.2022).
22. Ministerial working group's decision on Finland's digital compass aims to make Finland a leader among EU countries. *Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland*. URL: <https://tem.fi/en/-/10623/ministerial-working-group-s-decision-on-finland-s-digital-compass-aims-to-make-finland-a-leader-among-eu-countries> (дата звернення: 13.09.2022).
23. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Діджиталізація». Національна рада з відновлення України від наслідків війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf> (дата звернення: 14.09.2022).
24. Україна та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії підтвердили намір укласти Угоду про цифрову торгівлю. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-spoluchene-korolivstvo-velykoj-brytanii-ta-pivnichnoi-irlandii-pidverdilyu-namir-uklasty-uhodu-pro-tsyfrovu-torhivliu> (дата звернення: 14.09.2022).
25. Цифровий ленд-ліз. Ключові пункти плану цифрової трансформації України від Мінцифри. *Forbes*. 2022. URL: <https://forbes.ua/news/tsifrovij-lend-liz-klyuchovi-punkti-planu-tsyfrovoi-transformatsii-ukraini-vid-mintsifri-04072022-6974> (дата звернення: 14.09.2022).
26. Ministerial Working Group on Developing the Digital Transformation, the Data Economy and Public Administration. URL: <https://vm.fi/en/ministerial-working-group-on-developing-the-digital-transformation-the-data-economy-and-public-administration> (дата звернення: 15.09.2022).
27. Coordination group for digitalization. URL: <https://vm.fi/en/coordination-group-for-digitalisation> (дата звернення: 15.09.2022).
28. Government approved the preparation of the Digital. *Republic of Estonia Government*. URL: <https://valitsus.ee/en/news/government-approved-preparation-digital-society-2030-development-plan> (дата звернення: 15.09.2022).
29. Estonian digital society 2030 development plan. URL: <https://eelroud.valitsus.ee/main/mount/docList/e00fb8a2-9c4b-42b6-b424-7e320949db98#nXlzztmg> (дата звернення: 15.09.2022).
30. Protokollid märgitava otsuse «Eesti digiühiskond 2030 arengukava» kinnitamise» eelnõu seletuskiri. URL: <https://www.mkm.ee/media/6790/download> (дата звернення: 15.09.2022).
31. Борисенко О. Сутність зовнішньоекономічної політики та її вплив на розвиток національного господарства. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2011. Вип. 1. С. 120–126.
32. Орлов І.В., Ксендзук В.В. Складові зовнішньоекономічної політики України: перспективні вектори розвитку в сфері державного управління. *Економічний вісник*. 2020. №4. С. 51–60. <https://doi.org/10.33271/ebdut/72.051>.
33. Бондарчук О.Г., Бондарчук О.І. Основні напрями вдосконалення зовнішньоекономічної політики як складової стратегії розвитку економіки держави. *Право і суспільство*. 2018. №1. С. 108–113.
34. Батченко Л.В., Науменко С.М. Проблеми формування зовнішньоекономічної політики України в контексті членства у СОТ. *Культура народів Причорномор'я*. 2008. № 147. С. 49–51.